

Förordning om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf)

Finansdepartementet

2011-04-13

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 135

Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1073/1999 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och om upphävande av förordning (Euratom) nr 1074/1999

Sammanfattning

Kommissionen lämnade den 18 mars 2011 förslag till ändrad förordning om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf). Förslaget innehåller bestämmelser om ökad effektivitet i Olafs utredningar och ett stärkt samarbete med medlemsstaterna för att påskynda utredningarna. Förslaget ger inte Olaf några nya befogenheter, men det ska ge byrån bättre arbetsmetoder.

Sverige kan acceptera merparten av kommissionens förslag. Sverige kommer i rådsarbetsgrupp att verka för att förbättra vissa formuleringar i förslaget.

Förordningen påverkar inte nationella svenska förhållanden. Den reglerar arbetssättet för Olaf, inte bedrägerier.

Regeringen gör därför bedömningen att förslaget till ändring av förordning är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

1.1 Ärendets bakgrund

Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) inrättades 1999. Den rättsliga ramen för byråns verksamhet utgörs framförallt av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1073/1999 och rådets förordning (Euratom) nr 1074/1999 av den 25 maj 1999 med bestämmelser om Olafs interna och externa utredningar samt kommissionens beslut 1999/352/EG, EKGS, Euratom av den 28 april 1999 om inrättandet av Olaf.

2006 lade kommissionen fram ett förslag till ändring av förordning 1073/1999. Förslaget inriktades på att effektivisera den operativa verksamheten och förbättra Olafs kontrollsystem.

Kommissionens förslag har diskuterats både i rådet och Europaparlamentet. Europaparlamentet antog 2008 en lagstiftningsresolution vid den första behandlingen av förslaget i enlighet med medbeslutandeförfarandet. Parlamentet lade fram cirka hundra ändringar i kommissionens förslag. Kommissionen la i juli 2010 fram ett diskussionsunderlag för omorganisationen av Olaf. Europaparlamentet välkomnade i oktober 2010 diskussionsunderlaget och uppmanade kommissionen att återuppta lagstiftningsarbetet. I december 2010 antog rådet slutsatser om det diskussionsunderlag som kommissionen lagt fram. Olafs övervakningskommitté bidrog till diskussionerna genom sina yttranden om diskussionsunderlaget.

Kommissionen har nu lagt fram ett ändrat förslag som tar hänsyn till de ståndpunkter som hittills förts fram och har som målsättning att avsluta arbetet med den pågående lagstiftningsändringen så snart som möjligt.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget innehåller bestämmelser om ökad effektivitet i Olafs utredningar och ett stärkt samarbete med medlemsstaterna för att påskynda utredningarna. Förslaget leder inte till att Olaf får några nya befogenheter, men det ska ge byrån bättre arbetsmetoder. Det ska enligt kommissionen bland annat leda till snabbare utredningar samt ökat samarbete och informationsutbyte mellan Olaf och övriga EU-institutioner, byråer, organ och medlemsstater.

Kommissionen motiverar förslaget med att det ska medföra en bättre styrning av Olaf. Det ska dessutom göra det lättare att balansera Olafs oberoende mot dess ansvar. Ett av huvudsyftena med det ändrade förslaget är att stärka rättssäkerheten för personer som berörs av Olafs utredningar. För att göra detta ska rättssäkerhetsgarantierna förtydligas, göras mer insynsvänliga och tillämpas på alla Olafs utredningar, vare sig de är interna eller externa.

Olafs övervakningskommitté kommer att fortsätta kontrollera att Olaf utför sitt uppdrag på ett oberoende sätt. Övervakningskommitténs roll förtydligas ytterligare i förslaget.

Kommissionen föreslår att Olafs generaldirektör inrättar ett granskningsförfarande. Den eller de personer som ska ansvara för granskningsförfarandet bör agera fullständigt självständigt. Olafs generaldirektör ska rapportera till institutionerna om de åtgärder som vidtagits för att inrätta granskningsförfarandet.

Den grundläggande rätten till skydd av personuppgifter förtydligas och regleras närmare i det ändrade förslaget genom bestämmelser om tillämpningen av förordning (EG) nr 45/2001, i synnerhet kravet på att Olaf ska utse ett uppgiftsskyddsombud.

Effektiviteten i Olafs operativa verksamhet är beroende av samarbetet med medlemsstaterna. Enligt förslaget bör medlemsstaterna ange vilka behöriga myndigheter som kan bistå Olaf i utförandet av dess uppdrag. När en medlemsstat inte har inrättat någon särskild enhet med uppdrag att på det nationella planet samordna skyddet av unionens ekonomiska intressen bör en sådan utses för att säkerställa ett effektivt samarbete med Olaf. Kommissionen föreslår vidare att generaldirektören bör utarbeta riktlinjer för hur Olafs administrativa utredningar ska genomföras i praktiken.

Eftersom behörigheten avseende Euratom omfattas av artikel 325 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, vilket är den nya rättsliga grunden för förordning nr 1073/1999 efter det att Lissabonfördraget trädde i kraft, bör förordning (Euratom) nr 1074/1999 upphävas.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Utredning av bedrägerier hanteras i Sverige av rättsväsendet som straffrättsliga ärenden. Bedrägeri är ett brott och lagföring är en angelägenhet för åklagare, polis och tull. Det finns inte härutöver någon rent administrativ ordning för utredning eller kontroll av bedrägerier. Den aktuella förordningen reglerar inte bedrägerier utan arbetssättet för Olaf. Förordningen påverkar därför inte nationella svenska förhållanden.

Det finns en EU-förordning som reglerar bland annat Olafs kontroller i medlemsstaterna (s.k. on the spot checks), Euratom (EG) nr 2185/96. När denna förordning tillämpas kan frågor om nationell rätt bli aktuella. Den förordningen berörs dock inte av aktuellt förslag från kommissionen.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Enligt kommissionens analys ska förslaget inte innebära några budgetära konsekvenser. Regeringen gör inte någon annan bedömning och gör även bedömningen att förslaget inte har några budgetära konsekvenser vad gäller den svenska statens budget.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ser överlag positivt på kommissionens förslag. Förslaget innebär en betydande utökning av artikel 3 (Externa utredningar) i förordningen. Bestämmelser om processuella rättigheter och en strävan att de befogenheter som Olaf har vid interna utredningar ska närma sig dem byrån har vid externa utredningar, gör att Olafs arbetsmetoder stärks.

Regeringen har ännu inte tagit ställning till förslaget om att en enhet för samordning mellan behöriga nationella myndigheter ska utses av varje medlemsstat.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har ännu inte avgivit några ståndpunkter rörande förslaget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte uttalat sig om förslaget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats, men Ekobrottsmyndigheten har fått möjlighet att lämna synpunkter på det. Myndigheten har framfört att det i Sverige idag saknas ett samordningsorgan när det gäller operativa administrativa utredningar rörande skyddet av EU-medel. Det finns alltså inget organ som samordnar alla svenska myndigheter som administrerar EU-medel.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund är artikel 325 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut om förslaget fattas enligt ordinarie beslutsförfarande, vilket innebär att beslut i rådet kräver kvalificerad majoritet och att Europaparlamentet är medbeslutande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anser att förordningen fullt ut följer subsidiaritetsprincipen enligt artikel 5 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går förordningen enligt

kommissionen inte heller utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

2010/11:FPM94

Olaf är kommissionens byrå för att skydda EU-medel. Byrån får enbart utföra administrativa utredningar avseende EU:s medel. Förslaget till ändrad förordning avser Olafs arbetssätt.

Regeringen bedömer därför att förslaget till ändring av förordning är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att behandlas i rådsarbetsgrupp under våren 2011. Ordförandeskapet har inte presenterat någon tidsplan för behandlingen. I parlamentet kommer budgetkontrollutskottet att behandla frågan när rådet har nått en gemensam ståndpunkt. När rådet och parlamentet har enats om ett förslag kan lagstiftningsärendet avslutas.